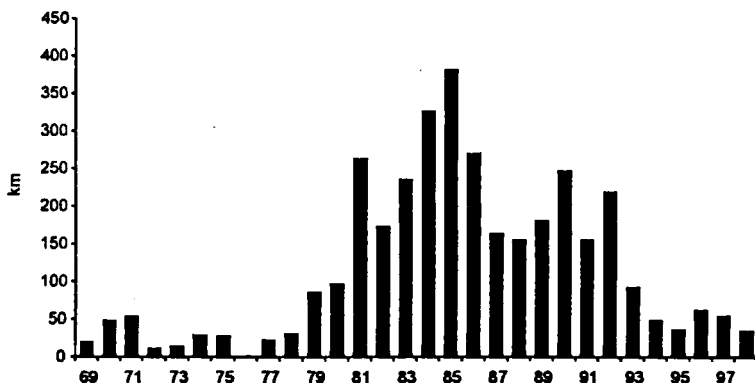

Stookpietentellers gezocht

Bezoekers van een winters strand zijn ongetwijfeld wel eens geconfronteerd met de aanwezigheid van dode vogels tussen het aanspoelsel. Het verenkleed van deze vogels vertoont vaak sporen van olie, die al dan niet verantwoordelijk is voor de dood. Hoewel vogelaars al vanaf het begin van de twintigste eeuw over het strand lopen en de aantallen gevonden vogels tellen, duurde het tot vlak na de oorlog voor het telwerk landelijk georganiseerd werd. De coördinatie berust tegenwoordig bij de werkgroep NSO van de Nederlandse Zeevogelgroep. Het onderzoek is bekend geworden onder de naam stookolieslachtoffer- of stookpietentellingen.

In onze regio worden stookpieten ook al enige jaren geteld. In de landelijke NSO-database zijn sinds 1969 bijna 3600 getelde kilometers van "onze" trajecten tussen Noordwijk en IJmuiden opgenomen. Bijna 60% van alle uitgevoerde tellingen tussen Hoek van Holland en IJmuiden! In de jaren tachtig beleefde het telwerk een bloeiperiode. Sommige trajecten werden meerdere keren per maand geteld. Tellingen werden bijna iedere maand verricht, uitgezonderd de zomermaanden. Een paar jaar geleden daalde de telinspanning sterk (zie figuur 1). Tellingen beperken zich nu vrijwel tot de winterperiode. Een tendens die helaas ook landelijk te bespeuren viel.

aantal getelde kilometers strand per seizoen (N = 3589,4)

Figuur 1. Aantal onderzochte kilometers strand tussen Noordwijk en IJmuiden, 1969-98.

Het is wrang dat de Nederlandse overheid het belang van de NSO-tellingen juist de afgelopen jaren heeft ingezien. Tellingen van stookolieslachtoffers vormen zelfs het belangrijkste meetinstrument om de vervuiling op zee te volgen. De Directie Noordzee van Rijkswaterstaat, die olieverontreining op zee met behulp van vliegtuigen volgt, heeft het stookolieslachtofferonderzoek min of meer geadopteerd als efficiënt meetinstrument.

Omdat de aangespoelde aantallen onder invloed van wind en zeestromingen sterk kunnen variëren, leken stookpietellingen ongeschikt voor het registreren van veranderingen in de hoeveelheid olie op zee. Een analyse van de NSO-data toonde echter aan dat het oliebevuilingspercentage van de gevonden vogels een goede maat is voor de olievervuiling op zee (Camp-huysen, 1995). Het aandeel met olie besmeurde slachtoffers is namelijk onafhankelijk van het aantal gevonden slachtoffers, zodat de resultaten minder beïnvloed worden door de factoren die de kans om aan te spoelen sturen. Om betrouwbare bevuilingspercentages vast te kunnen stellen mag het aantal kadavers waarvoor deze berekend worden niet te klein zijn.

De teller, in dit geval Evert van Huijssteeden, knipt een Jan van Gent. Foto: Steve Geelhoed.

Om ieder telseizoen getallen met enige zeggingskracht te krijgen dienen van iedere soort of soortgroep minimaal 25 complete kadavers per zogenaamd trajectcluster gevonden te worden. Niet geheel toevallig vormt het strand tussen Noordwijk en IJmuiden een dergelijk trajectcluster.

Om te voorkomen dat de lange reeks tellingen een langzame dood sterft bij deze een oproep aan (oude en nieuwe) tellers een stuk strand te onderzoeken. Informatie over telmethode en dergelijke is bij ondergetekende of de landelijk coördinator Kees Camphuysen te verkrijgen. Het adres van Kees is Ankerstraat 20, 1794 BJ Oosterend, Texel, tel/fax/antw: 0222 - 318744. E-mail: Kees.camphuysen@wxs.nl

Telformulieren en determinatiehandleidingen, alsmede (reeds verschenen) overzichtspublicaties zijn hier voor nieuwe medewerkers (gratis) verkrijgbaar. Aan (nieuwe) medewerkers kan in veel gevallen een tegemoetkoming in de reis- en verblijfskosten worden gegeven. De resultaten worden regelmatig gepubliceerd in het NZG tijdschrift *Sula* en in haar Nieuwsbrief. Het strand wordt schoner, maar het monitoringprogramma is daarmee niet minder noodzakelijk!

Vogelwerkgroepen die een lezinghouder willen ontvangen of die graag een excursie met deskunige begeleiding willen organiseren waarop de kneepjes van het stookolieslachtofferonderzoek (zowel methode als determinatie) kunnen worden bijgebracht, worden van eveneens van harte uitgenodigd om contact op te nemen met Kees.

Literatuur

- Camphuysen, C.J., 1995. Olieslachtoffers langs de Nederlandse kust als indicatoren van de vervuiling van de zee met olie. *Sula* 9(special issue): 1-90.

Steve Geelhoed, L.Springerlaan 300, 2033 TH Haarlem, 023-5333045